

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBLASTI

Uredništvo in upravišstvo je v Ljubljani, Gradišče stev. 17/I. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem p. — Ljubljana, 11. 9. 53. — Štev. telefona 552. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 11. aprila 1922.

ŠTEV. 43.

List stane od 1. marca 1922:

celoletno Din. 75.—, t. j. (K 300.—);
polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—);
četrtletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—);
mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Povojni dolgovi naše države.

(Konec.)

Nadaljni povojni dolg datira iz meseca maja 1919, in sicer za blago, ki ga je naši državi prodalo Zvezno društvo za inozemsko trgovino iz New Yorka. Po izvajanjih dr. K. Kumanudija je v dobi ministerjevanja dr. A. Korošca oddano ministrstvu za prehrano in obnovitev države 8476 kolijev raznega blaga v ceni 780.991 dolarjev 10 centov in 3.597.310 frankov. Zveznemu društvu se je takoj po dobavi izplačal predjem v znesku 3.597.310 frankov. Ko so pozneje nastajale vedno večje pritožbe radi tega nakupa, se je sestavila posebna anketa komisija z nalogo, da pregleda celo dobavo. Ta komisija je ugotovila v svojem poročilu, ki datira z dne 28. aprila 1921 sledeča dejstva:

1. da je bilo mokrega in uničenega blaga v vrednosti 83.677 dolarjev in 250.237 frankov.

2. da so se v dobavi nahajali predmeti, ki se ne bi bili smeli kupovati na državni račun, kakor igralne karte, puder, svilene nogavice, ženske toalete, haremski čevljički, v času, ko je narod nujno potreboval vsakdanje odelo in opravo, ki mu je bilo med vojno odvzeto, obrabljena in uničena. O količini in vrednosti tega blaga poročilo ne navaja števil.

3. da so nabavljeni predmeti izgledali, kakor da bi bili kupljeni na ameriških dražbah, ker že davno niso bili več uporabni;

4. Konečno je bila cela vrsta zaobjev, ki v Beograd sploh ni nikdar dospela, na drugi strani pa je bilo mnogo blaga dvakrat vpisanega in fakturiranega. Radi tega se je ugotovila škoda 11.014 dolarjev in 73.784 frankov.

5. v prejetih zabojih je manjkalo blaga za 18.048 dolarjev in 68.846 frankov.

Celokupna škoda znaša po teh ugotovitvah 112.740 dolarjev in 392.832 frankov, kar znaša po sedanjih kurzi nad deset milijonov dinarjev.

Ker pa se račun v dolarjih ni pravočasno pravil, nastala je še velika izguba vsled padca valute, kakor pri petrolejevi aferi. Še lansko jesen je bilo 326.735 dolarjev neporavnane dolga ali nad 100 milijonov kron.

Ministrski svet je seveda to afero mirno pasiral in sklenil, da se mora ta dolg likvidirati, ker se je izkazalo, da je komisija, ki je imela prevzemati to blago v Solunu, potrdila Amerikancem, da je vse blago prejela nepokvarjeno in v popolnem redu.

Iz Kumanudijevega poročila ni ničesar razvidno, ali se je proti krivcem kaj ukrenilo, kar bi bila dolžnost odgovornih ministrov. In potem se taka vlada še čudi, da vlada v ljudstvu nezadovoljstvo in da je za-

upanje naroda v upravljanje državnega imetja in javnih sredstev omajano.

Medvojni in povojni dolgovi znašajo torej nad dve milijardi zlatih frankov, kar zahteva pri sedanjem kurzu pri šestodstotnem obrestovanju nad sedem milijard kron letnih obresti. Ako računamo s temi številkami, potem se šele zavemo vse mizerije, ki je nastala vsled padca naše valute. Mi nismo zmožni obrestovati teh dolgov. Odplačevanje teh vsot bi izčrpalo nad eno tretjino celoga državnega proračuna in bi nas zaslužilo na cele generacije.

Finančni minister, ki velja posebno v reparacijskem vprašanju za strokovnjaka, seveda ni podal glede programa regulacije in odplačevanja vseh teh dolgov, nikakega pojasnila. Ene besede ni črnil o tem, dasi je baš on bivši šef urada za izvršitev mednarodnih pogodb. Tak ekspozé je vsekakor skrajno nezadosten in nezadovoljiv. Naloga poslancev je bila, da zahtevajo glede tega od njega pojasnila in programa, ki ga je finančni minister javnosti dolžan.

Kmalu nato se je še tekom meseca aprila leta 1919 najelo prvo kratkoročno notranje posojilo na podlagi 6 % dinarskih bonov in 4 % kronskih bonov. Pri prvi subskripciji, za katero je vladalo v naši javnosti veliko navdušenje, je bilo vpisanih 247.804.000 kronskih in za 13.590.000 dinarskih bonov. Diferenciranje obrestne mere in druge netaktnosti, ki se jih je storilo pri bonskem posojilu, so zelo slabo vplivale na razpoloženje našega ljudstva. Dne 1. oktobra 1921 je bilo od tega posojila še 96 milijonov kron in 2.371.500 dinarjev v prometu.

Izdanje tega posojila je bilo sklenjeno že na seji ministrskega sveta z dne 17. decembra 1918. Glavni namen je bil, dati državi sredstva na razpolago za kritje rednih izdatkov, ker so bili dohodki iz davkov in carine mnogo premajhni. Po pooblastilu ministrskega sveta je smel finančni minister izdati blagajniške bone do pol milijarde kron in do sto milijonov dinarjev z najvišjo obrestno mero 6 %. Prodajo kronskih bonov je prevzel savez denarnih zavodov, dinarskih bonov pa savez in ministrstvo financ. Ko so konečno le uvideli, da je provokacija z nizko obrestno mero v kronskem področju zadobila kritičnih posledic, se je sklenilo v svrhu poprave subskripcijskega rezultata za kronske bone, da se bodo boni, ki so bili podpisani v dobi od 15. maja do 15. junija 1919 izplačevali za pet dinarjev več na vsakih sto kron.

Drugo notranje posojilo je bilo prisilno posojilo, ki ga je dekretirala vlada v višini 20 % gotovine ob priliki kolkovanja žigosanih bankovcev. To posojilo se je izvedlo v onem času, ko se je doigravala v Beogradu ravno konec tragedije krone. Finančni minister navaja, da se ima na ta račun izplačati, odnosno izdati stalnih obveznic za vsoto 900 milijonov kron. Po določbah finančnega zakona za leto 1920/21 se imajo zneski pod 1000 kronami izplačati v gotovini, za zneske nad 1000 kron pa se imajo izdati obveznice. Kakor trdi finančni minister, imajo biti te obligacije 3 % in izplačljive v roku 10 let.

Ministrstvo financ je že nešteto krat pompozno naznanilo pričetek izplačevanja teh zneskov, toda vsakokrat se je še blamiralo, ker se je izkazalo, da ni moglo držati besede. Sedaj se izgovarja, da predloženi sumarni sezname niso bili točni, češ, da so bili nekateri podatki vzeti iz unitkata, drugi iz duplikata ali triplikata pobotnice za odvzeti denar. Ta izgovor je tako jalov, da se z njim ne moremo zadovoljiti. Čisto jasno je, da je aparat generalnega inšpektorata v finančnem ministrstvu za vsako večje delo nesposoben. Na drugi strani pa je zadrževanje izplačila nedokrita igra finančnega ministra, ker hoče z zavlačevanjem pripraviti interese že sedaj ob dveipolletne obresti, kar znaša pri 900 milijonih lep znesek. Finančni zakon je namreč tako površno izdelan, da glede začetka obrestovanja teh obveznic ni ničesar določenega. Sicer bi odpustili finančnemu ministru tudi ta način varčevanja za državno blagajno, ki bo stal 68 milijonov kron izgube na obrestih, samo, da bi vsaj že enkrat začel z izplačevanjem.

Delegacija ministrstva financ je že davno predložila ves natančen material generalnemu inšpektoratu v Beogradu. Razne gospodarske korporacije so urgirale, da naj se sedaj vsled rastoče draginje izplačajo ti zneski, toda dosedaj brez uspeha.

Dalje spada k notranjemu višjemu dolgu tudi trimilijardno dinarsko nepokrito posojilo, ki ga je najelo finančno ministrstvo pri Narodni banki. — Ta višji dolg je bil odobren finančnemu ministru od ministrskega sveta, ki nosi napram narodu za ta odlok vso odgovornost. Ta dolg, ki je lansko leto največ prispel k padcu naše valute, ima biti vrnjen Narodni banki do konca leta 1930. Ena tretjina teh sredstev se je porabila za obratni kapital, dve tretjini pa kot izredni kredit. V kakšne namene, tega nam gospod finančni minister ni povedal. Vendar mislimo, da sta dve milijardi dinarjev tako znatna vsota, da bi bilo potrebno nekoliko pojasnil in podatkov, kam je ta denar izginil.

Tudi je znak popolne nezmožnosti in brezpomembnosti parlamenta, ako dopušča, da o tako važnih vprašanjih, kakor je desetletni višji dolg v znesku 12 milijard kron, odloča ministrski svet brez parlamenta. Od teh kreditov je 2.816.854.379 Din. izčrpanih. V tem vidimo, s kako jasnim namenom se je najprvo uničilo jugoslovansko krono, češ, da nima nobenega kritja, nima nikake vrednosti, potem pa se je takoj nato začelo tiskati in izdajati novčance, ki so ravno tako brez podlage. Kakor kaže praksa, vlada ne misli resno na vračanje tega dolga, ker ne poteče skoro dneva, kadar se je vršila seja ministrskega sveta, da ne bi čitali, da so se zopet dovolili najraznovrstnejši mnogomilijonski izredni krediti. Ta način gospodarstva se nadaljuje tudi sedaj po ustavi in parlament ne kaže nikakega interesa ali odločnosti, da bi se temu razsipanju uprl in napravil enkrat konec.

Med višje dolgove spada nadalje tudi dolg za nabavo benzina, strojne-ga in motornega olja od Petra Rajkovića v znesku 17.510.000 dinarjev na podlagi pogodbe z dne 14. junija

1920. Ker ta material ni bil pravočasno dobavljen in ker njegova kvaliteta ni odgovarjala pogodbenim določbam, ministrstvo za prehrano pa je bilo kljub temu blago prevzelo, je ministrski svet odločil, da se zanj plača 15 milijonov dinarjev. To je važna izjemna odredba pri državnih dobavah, ki je prevrnila vse predpise in določbe. Znani so nam slučaj, kako kruto se je postopalo v drugih primerih. Zato nam je slučaj Kuma Rajkovića zelo sumljiv.

Dalje spadajo v to kategorijo vsi nelikvidirani računi vojnega ministrstva po proračunu 1920/21 za državne dobave, ki znašajo okrog 164 milijonov dinarjev.

Izgovor finančnega ministra, da se to vsled gibanja na albanski meji ni dalo izpeljati, ne drži, ker so ostale državne oblasti dolžne tudi za druge dobave kakor premog in drug material, o katerih so računi že davno predloženi.

K vsem tem dolgovom je prištejti konečno še notranje 7 % investicijsko posojilo v znesku 500 milijonov dinarjev in novo investicijsko posojilo v znesku 1 milijarde dinarjev, ki je bilo sklenjeno in odobreno te dni. Za notranja posojila je sedanja situacija zelo neugodna, ker država riskira s tem, da sedaj investira slab denar, za katerega mora plačevati visoke obresti, da postanejo v slučaju zboljšanja valute vse investicije pasivne.

Ogromne so denarne obveznosti, ki so nastale za državo po zakonu o likvidaciji agrarnih odnošajev v Bosni in Hercegovini. Po njem se ima do 15. junija 1922 izplačati v gotovini 65 milijonov dinarjev in v obligacijah, ki jih bo treba emitirati pa 130 milijonov. Za te obligacije je plačati letno samo na obrestih 5.200.000 dinarjev. Za likvidacijo begluških posestev pa se ima do 15. junija 1922 izplačati 25 milijonov dinarjev.

Odkod vzeti denar, tega nam finančni minister ni povedal. Najbrž sam nima v tem oziru nikakega predloga in programa, ker cela zadeva likvidacije agrarne reforme raste gospodrom čez glavo. Dejstvo je, da je naša vlada na račun nemške vojne odškodnine po prevratu mnogo grešila in da se še danes preveč zanaša, da bo s tem pokrila vse lahkomišelnosti, ki si jih je dovolila v prvih dveh letih po ujedinenju na lastno pest.

Kaj je z revizijo zakonov in naredb?

Kakor smo že večkrat razpravljali, je zakonodajni odbor dne 28. decembra 1921 dovršil revizijo začasnih zakonov in naredb, ki so bile izdane v dobi od prevrata do sprejetja ustave dne 28. junija 1921. Pravilno povedano, zakonodajni odbor revizije ni dovršil, marveč mu je potekel odmerjeni petmesečni rok, v katerem se je imelo delo izvršiti. Ker se poleti v vročini seje niso vršile, je vse delo padlo na zadnje dni okrog božičnih praznikov, ko so vse sekcije s podvojeno naglico in forsiranim delom pregledovale naredbe. Naglica nikjer ni dobra, najmanj pa je bila tukaj na mestu.

Naravna posledica te situacije je bila, da cela kopa važnih zakonov ni

prišla v razpravo in veljajo v neizpremenjeni obliki naprej.

To je bistvena hiba. S tem je revizija izgubila ves svoj pomen, ker ni dosegla cilja, to je onih izprememb, ki jih je bil parlament poklican pri tej priliki uveljaviti. Druga še večja hiba pa je, da do sedaj, ko je že nad tri mesece preteklo od zaključka revizije, še ni prišel v javnost niti eden službeni komunike, ki bi nam uradno pojasnil, kaj je bilo ukinjeno in kaj ne, z drugo besedo, kaj velja sedaj. Navezani smo na informacije dnevnih časopisov, ki so bile zelo nezanesljive in netočne, ter da nikdo, najmanj pa kak urad more nanje opirati. Časopisi so poročali en dan, da je prometni davek ukinjen, drugi dan da ni, tretji dan zopet, kako novo kombinacijo in zamenjali izjave in predloge, ki so se podali tekom razprave, s sklepi, radi česar je bila javnost popolnoma zbegana.

Med revizijskim materialom se je nahajalo tudi mnogo naredb bivše deželne vlade za Slovenijo, ki se tičejo izprememb obrtnega reda. Med njimi so naredbe glede trgovine z živilskimi potrebščinami, o trgovini z mlekom in jajci, o agenturških in komisijških podjetjih, o prodaji alkoholnih pijač v zaprtih steklenicah in o ustanavljanju strokovnih zadrug. Po poročilih nekaterih dnevnih listov so bile vse te naredbe od zakonodajnega odbora ukinjene, vendar še do danes ni izšlo v Službenih Novinah uradno obvestilo, ali so ukinjene, ali izpremenjene ali ne. Tako poslujejo naše obrtne oblasti naprej po prejšnjih določbah, ki medtem morda že cele mesece ne veljajo. Ta netočnost, ki ima, kakor nekateri trdijo, svoj vzrok v poslovanju državne tiskarne, je neopravičljiva, ker zanaša v pravne razmere in odnose nevdružen položaj. Po novem letu smo vedno pričakovali, kdaj bodo izšli oni nešteti odloki ministrskega sveta, ekonomsko-finančnega komiteja in drugih oblast, katere dosedaj niso bile še objavljene. Nekako mučno je že to, da so bili predloženi v revizijo neobjavljeni odloki, katerih vsebine torej nikdo ni mogel poznati in ki tudi v sled neobjavljenosti niso mogli veljati. Po najprimitivnejših pravnih pojmihi je prvi predpogoj veljavnost odloka ali zakona, da je bil pravilno objavljen. Na objavo smo čakali en mesec, dva, tri zama. Objavljali so se same zakoni, ministrstva za socialno politiko in za narodno zdravje.

O usodi cele vrste važnih odredb v finančnih zadevah, dalje v zadevah notranje in zunanje trgovine, dosedaj ničesar ne vemo, ali veljajo naprej ali ne. S to zakasnitvijo publikacije nastaja zopet nevarnost, da bodo končno izdani zakoni z zvratno veljavnostjo in se s tem povzročili oni upravni nered in nesigurnost, katero smo že tolikokrat zama kritizirali. Tako je lani ekonomsko-finančni komite delal izjeme od zakona o prometnem davku za industrijo v Srbiji na škodo prečanske industrije. Odlok seveda ni bil nikjer objavljen, ker prečani niso smeli zanj zvedeti. Kljub temu se jim ni posrečilo prikriti te lumparije, ki v demokratski državi niso dopustne. — Zdi se, kakor da bi bili gotovi elementi in sicer na vodilnih mestih v naši državi zainteresirani za tem, da povzročajo nered in netočnost s tem, da zadržujejo pravočasno in splošno objavo važnih zakonov in naredb. Baš tu bi bila naloga naših poslancev, da z neizprosno odločnostjo citirajo vse odgovorne činitelje v vladi na odgovor in poskrbijo za red. Ugled cele naše uprave trpi pod tem, da se baš vsak dan in pri vsaki priliki dogajajo nerednosti, ki jih inozemec kratko nazivlje z izrazom »balkanizmi«.

Konečno bo tudi v naši zakonodaji treba, da se upošteva osnovna načela legislative civiliziranih držav, namreč da je točna, jasna, prečista in javna. Ako smo res demokratska država, potem ni treba, da se z zakoni in naredbami igramo skrivalsko.

Nečuvna provokacija želez. ministrstva.

Po sklepu zadnje konference načelnikov reklamacijskih oddelkov železniških uprav se imajo s 1. majem vpeljati kot stalni dobavni roki na železnicah za brzovozno blago za prvih 200 km 10 dni, za vsakih nadaljnjih pričetih 100 km 5 dni; za tovarno blago za prvih 200 km 20 dni in za vakih pričetih nadaljnjih 100 km zopet 20 dni.

Ta sklep, ki ga je medtem ministrstvo železnic brez zaslišanja tarifnega odbora, odobrilo in razglasilo pomeni nečuvno preziranje interesov trgovskega prometa, ki jasno kaže, da železniška uprava ne stremi za tem, da bi vsaj sedaj po treh letih, po končani vojni likvidirala vojne razmere na železnicah, marveč hoče še vnaprej dajati železniškim organom potuho s temi dolgimi dobavnimi roki in omogočevati razne manipulacije.

Dekretiranje takih dobavnih rokov je direkten posmeh vsem našim stremljenjem za zboljšanje prometa. Treba nam je navesti le nekoliko primerov, da se jasno razvidi, kaj pomenijo te določbe v praksi.

Ako pošljem vagon krompirja iz Škofje Loke v Ljubljano, sme železnica pustiti ta vagon 18 dni na kaki medpostaji in ga mi dostavi šele devetmaji dan v Ljubljano in jaz nimam nobenega sredstva in možnosti, da bi obtožil železnico, če se mi je blago medtem uničilo, zmrznilo, zgnilo, ali pa če sem vsled padca cen, nedodržanja dobave, kakor je bilo sklenjeno v kupčiji, trpel občutno škodo. Vsak dan imamo konkretne slučaje, ki jasno kažejo, kam smo prišli, ker je že dve leti železniška uprava gluha, ter noče skrajšati dobavnih rokov, marveč jih celo podaljšuje.

Trgovci iz Rume pošlje zaklano perutnino v Italijo kot brzovozno blago. Transport rabi samo do Rakke 18 dni, medtem je blago popolnoma skvarjeno in se mora uničiti. Železnica reklamacijo zavrača, ker znaša dobavni rok nad mesec dni in »torej še davno ni bil prekoračen«. Tako frivolno in cinčno izzvenevajo odgovori železnice, ki se po vsej škodi še upa norčevati iz ubogega trgovca, kateremu je uničila blago.

Ali se more blago, ki vozi iz Karlova v Ljubljano 10 dni sploh še imenovati brzovozno blago? Po našem mnenju ne, ker se ga s tovarnim vozom po cesti lahko prepelja v treh dneh.

Železnica pač zna predpisovati trgovcu skrajšanje nakladalnega in razkladalnega roka, zna poviševati stojnino, zna prepovedovati reekspeidije, češ, da je to absolutno potrebno, ker trgovci in verižniki manipulirajo in zlorabljajo vagone za skladišča. Toda sama pri sebi ne zna napraviti reda, da bi obnovila mirodne dobavne roke. Praksa namreč kaže, da se železnice potuho in zaščite dolgih dobavnih rokov v polni meri in do skrajnosti poslužujejo.

In trgovci, ki hoče sedaj spraviti svoje blago sploh naprej, je izdan na milost in nemilost osobju na odpremi postaji in potem na vsaki premikalni postaji in križišču. Koliko in kolikokrat je cinčno rekel železničar našemu trgovcu v Vojvodini, da ni vagonov ali pa da bo blago dobil šele čez dva meseca v Ljubljano. Koliko tisočakov podkupnine so morali plačati naši trgovci za prevoz blaga iz Bačke v Slovenijo.

Vse to bi na mah odpadlo, ako bi se vpeljali mirodobni dobavni roki. Potem bi se prenehala vsakodnevna samovoljna omejevanja prometa in gromačenje pošiljatev po kolodvorih v Zagrebu, Brodu, Vinkovcih, Karlovcu, Beogradu, Batajnici itd. Potem bi tudi prenehalo pustolovsko forsiranje osebnega prometa na škodo prevoza blaga.

Slovenija se aprovizijonira z žitom iz 500 km oddaljene Vojvodine. Odtod mora dovažati pšenico, žitno in druga živila. Te transporte lahko sedaj železnica zadržuje na kaki postaji po cel mesec dni in trgovci je

brez moči proti taki anarhiji, ker je železnica krita z dobavnim rokom.

Potem nam ne pomagajo nič vsi novi vagoni, ki so prišli iz Nemčije, vsa pomnožitev in popravila voznega parka, ker bodo vagoni stali neporabljeni na kolodvorih. Odobritev dobavnih rokov je najboljši dokaz, da so lepe obljube g. ministra Staniča le prazne fraze, ker ta minister, ki stremi po sanaciji prometa, ne sme skoro v isti sapi odobravati naredb, ki pomenijo provokacijo vseh gospodarskih krogov in bojot rednega trgovskega prometa. Ako ostanejo taki dobavni roki v veljavi, je vsaka normalizacija prometnih razmer izključena. Onemogočen je vsak izvoz kvarljivega blaga, kakor jaje, perutnine, sadja, zelenjave itd., s katerim bi se dalo lahko zaslužiti milijone, kar pa mora vsled naših prometnih razmer zginiti.

Ni treba posebej povdarjati, da je pri takih dobavnih rokih vsaka trgovska kalkulacija izključena. Prejemnik nikdar ne ve, kakšna bo cena tedaj po dveh mesecih, ko dobi blago, ne ve, v kakšnem stanju ga bo prejel, ako stoji tako dolgo na postajah, izpostavljeno vsem vremenskim nepravilnostim. Za ves ta riziko nima trgovec nobenega kritja ne more od pravega krivca, namreč od železniške uprave sploh terjati nikake odškodnine.

Nujna naloga in dolžnost naših gospodarskih organizacij je, da z vso odločnostjo in skrajnim odporom nastopijo proti takim poskusom oviranja rednega in hitrega trgovskega prometa in proti tako neutemeljenim protekcionizmu nereda in malomarnosti v železniškem obratu. Trgovska in obrtniška zbornica je takoj po prevratu prosila železniško ministrstvo, da ukine izredne dodatne dobavne roke, ki jih je bila odredila še staroavstrijska železniška uprava vsled kaosa, ki je bil nastal ob zlomu in vsled demobilizacije. Ti dodatni dobavni roki so znašali razen normalnih rokov po čl. 75 obratnega pravilnika pri brzovoznem blagu in živini 5 dni za 200 km in pri tovarnem blagu pa 14 dni za pričetih 200 km.

To je bilo v kritičnih dneh demobilizacije razumljivo, tudi pozneje v letu 1919 še, ker je primanjkovalo premoga. Toda sedaj po treh letih, ko so medtem že davno vse druge nasledstvene države vpeljale mirodne roke, je čas, da se tudi pri nas to vprašanje likvidira.

Vprašamo, s čem utemeljuje železniško ministrstvo novo določene dobavne roke? Želimo jasnega odgovora, kdo je kriv, da si železnica ne upa prevzeti jamstva, da dostavi vagon žita iz Vojvodine v enem tednu v Ljubljano?

Gospodarski pregled Čehoslovaške.

(Poročilo trg. agencije SHS v Pragi.) (Konec.)

Industrija kmetijskega orodja.

Med vsemi industrijami cvete močnejše najboljše industrija za izdelovanje kmetijskega orodja, ki zaposluje okoli 10.000 delavcev in izdeluje v prvi vrsti pluge, stroje za sejanje, stroje za košnjo in za žetev. Vse izdelane orodje se izvažajo na debelo. Z izdelovanjem železnih predmetov se bavi okoli 30.000 delavcev in vsi delajo skoro izključno samo za izvoz.

Tekstilna industrija.

Bombažna industrija je osredotočena v severni Češki in na Slovaškem, kjer nahajamo 90 predilnic z 3,5 milijonov vreten. Ta vretena so uporabljala pred vojno 710.000 bal bombaževine, 450 tkalnic s 137.000 mehničnimi statvami, ki so producirale za 135.000 ton bombaževih proizvodov. Ta panoga industrije zaposluje 400.000 delavcev, ter predela okoli 150.000 ton bombaževine. Predelovanje volne je osredotočeno v Brnu in na vzhodni strani Češke, ter ima 1.100.000 vreten in 43.000 mehničnih statv. Tukaj je zaposlenih okoli 56.000 delavcev, ki predelajo 53.000 ton volne in 15.000 ton krp,

uvoženih iz inozemstva. Produkcija je dosegla pred vojno 53.000 ton volnenih izdelkov. Lan se predeluje v 25 tovarnah, katere imajo 281.000 vreten, 10.000 mehničnih statv in zaposlujejo 15.000 delavcev, ki predelajo 30.000 ton letno. Proizvodstvo je pred vojno znašalo 22.500 ton. Z industrijo jute je zaposlenih 15 tovarnov z 35.000 vretenci, 13.000 statvami, 6000 delavci, ki predelajo za 50.000 ton in producirajo okoli 30.000 ton letno. Konoplje se predeluje na 6000 vretencih, a bombaževa nit se izdeluje na 20.000 vretencih z 2000 delavci.

Industrija svile zaposluje 8000 vreten in proizvaja 20.000 kvintalov. Tovarn za volnene tkanine je 164, 150 mehničnih statv in 17.000 delavcev. Okoli 10.000 delavcev izdeluje odeje iz jute in volne. 70 % celokupne tekstilne industrije se izvažajo v Avstrijo in na Balkan.

Industrija za izdelane obleke je posebno razvita v sredini Moravske. Veznine in čipke se izdelujejo na domu, kjer se s to industrijo bavi okoli 10.000 oseb. Posebno je ta panoga razvita na Slovaškem; na čehoslov. moravskem platoju in v vzhodnem delu Češke; 60—80 odstotkov tega pridelka se izvozi.

Z izdelovanjem perila za moške se bavi 14 tovarnov, katere zaposlujejo 9000 delavcev, poleg 6000 delavcev, ki delajo na svojem domu. Okoli dve tretjine celokupne produkcije se izvozi. Žensko perilo se izdeluje v 150 tovarnah. Poseben predmet proizvodstva je belo perilo okrašeno z belimi čipkami. Polovica celokupnega izdelka se izvozi v inozemstvo, osebno v Rusijo, Srbijo, Švico in Severno Ameriko.

Klobuke iz sukna izdeluje 5000 delavcev in polovica celokupnega izdelka se izvozi. Volnene klobuke izdeluje 20 tovarnov z 3500 delavci in izvozi se približno dve tretjine celokupne produkcije. Z izdelovanjem klobukov iz slame se bavi 1200 delavcev; tudi od teh izdelkov se izvozi v inozemstvo več nego polovica cele produkcije.

Dva predloga za izenačenje davč. zak.

(Nadaljevanje.)

B. Zemljiški davek.

Primer: Kakor v prejšnji številki, z razločkom, da sestoji posestvo le delno iz zemljišč. Na posestvu je namreč tudi stanovanjska koča, ki je sama vredna 2500 dinarjev. Zemljišča so stala v Bosni en hektar po 5000 dinarjev, v Srbiji in Sloveniji po 8000 dinarjev, v Hrvatski po 4500 dinarjev, v Sremu in Vojvodini po 10.000 dinarjev. Na to posestvo odpadajoča davčna bremena bi znašala v a) Bosni 133 dinarjev,

b) Srbiji 114 dinarjev, c) Sloveniji 86 dinarjev, d) na Hrvatskem 100 dinarjev, e) v Sremu in Vojvodini 131 dinarjev.

C. Obrtni davek.

Primer: Obrtnik preživlja dvoje rodbinskih članov, starih nad 21 let. Vložil je v svoje podjetje 25.000 dinarjev, s 5 odstotnimi obrestmi. Po odbitku obresti ima 4000 dinarjev čistega dobička. Obrtnega davka bi plačal v:

a) Bosni 443 dinarjev, b) Srbiji 443 dinarjev, c) na Hrvatskem in v Vojvodini 1150 dinarjev.

Za Slovenijo in Dalmacijo se višina obrtnega davka ne da ugotoviti, ker je obrtni davek kontingentovan. Vrh tega se v označenem primeru tudi ne navajajo razni obratni znaki, ki so merodajni za odmero občne pridobnine v Sloveniji, n. pr. promet, pomožne moči, obratna glavница, stroji itd.

D. Rentnina.

Primer: Nekdo da 25.000 dinarjev na posodo proti 5 odstotnim obrestim. Na rentnini bi se plačalo v:

a) Bosni 182 dinarjev, b) Srbiji 295 dinarjev.

c) Sloveniji in v Dalmaciji 80 dinarjev,

d) na Hrvatskem in v Vojvodini 361 dinarjev.

Na podlagi teh primerov izvaja pisatelj:

1. da je posest stanovanjske hiše, dana v najem, najhuje obdačena v Sloveniji in Dalmaciji, potem priče Vojvodina in Hrvatska, nato Bosna in Hercegovina in konečno Srbija.

2. Mala zemljiška posest nosi najvišje davke v Vojvodini, v Bosni in Hercegovini, potem v Sremu, Srbiji in na Hrvatskem in konečno v Sloveniji in Dalmaciji.

Večje posestvo v Sloveniji, nosi poleg zemljiškega in hišnega davka še dohodnino, vsled česar se gorenji red za Slovenijo in Dalmacijo bistveno izpremeni.

3. Donos malih obrtov je najvišje obdačen v Vojvodini in na Hrvatskem, nato pridejo Bosna, Hercegovina in Srbija.

4. Obdačba dohodkov glavnice je najvišje obremenjena v Vojvodini in na Hrvatskem.

5. Najmarina v Ljubljani je za 230 % višja kot v Beogradu, za 170 odstotkov višja kot v Sarajevu in za 55 % višja kot v Zagrebu.

K tem izvajanjem bi pridodali še sledeče. Slovenija bi po priobčenem pregledu ne bila ravno preobdačena. A to je le na videz. Ozirati se nam je tudi na okolnost, da se poleg označenih davčnih bremen pobirajo še dohodnina (ki se drugod sploh ne pobira) in pa zelo visoke avtonomne doklade. Vrh tega je davčni sistem, ki se uporablja v Sloveniji, zelo fiskalen in popoln. Tudi davčni aparat je na višku. Ako vpoštevamo vse te okolnosti, se gorenji pregledi davčnih bremen bistveno spremenijo v škodo Slovenije. Ne moremo se odtegniti domnevi, da Slovenija vzlic svoji gospodarski slabosti prednjači v davkih.

E. Obdačba delniških družb.

Pisatelj navaja sledeči primer. Neka delniška družba ima delniško glavnico 1.000.000 dinarjev. Čisti bilančni dobiček znaša 138.000 dinarjev. Prenos na dobičku iz predidnega leta znaša 2000 dinarjev.

Pisatelj ugotovi predvsem odmereno podlago za pridobitno. Že tu se pokažejo velike difference.

Davčna odmerna podlaga znaša v

a) Sloveniji in Dalmaciji 168.500 din.,

b) na Hrvatskem in Vojvodini 164.500 din.,

c) v Bosni in Hercegovini 206.500 din.,

d) v Srbiji 119.500 din.

Davčna merila so v raznih pokrajinah različna.

Davčna merila bi znašala v:

a) v Slovni in Dalmaciji 49.104 din.,

b) na Hrvatskem 46.772 din.,

c) v Bosni in Hercegovini 38.657 din.,

d) v Srbiji 27.598 din.,

e) v Vojvodini 54.569 din.

(Dalje prih.)

Barvni trakovi

THE REX CO., LJUBLJANA.

IZVOZ IN UVOZ.

Uvoz dinamo-strojev. Za uvoz dinamo-strojev, elektro-motorjev itd. iz št. 642 obč. carinske tarife, ako te predmete uvažajo uvozniki, imenovani v točki 1. rešenja finančnega komiteta ministrstva št. C, Br. 61602 z dne 22. 11. 1920 (t. j. državne in samoupravne naprave za svojo potrebo, industriji, obrtniki, kmetovalci in njih družbe za svojo potrebo), je za oprostitve od carine zadostno predpisano uverjenje pristojne trgovsko-obrtniške, oziroma industrijske ali rokodelske zbornice, oziroma kneževskega društva. Ako nimajo uvozniki pravice do olajšave v smislu rešenja C, br. 61602, morajo predložiti uverjenje ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu, da se taki predmeti ne izdelujejo v državi in samo na temelju takega uverjenja se bodo smeli uvoziti dotični predmeti svobodno od carine.

Izvoz blaga v Španjo. Španski konzulat v Zagrebu javlja, da se ima vsem pošiljкам, namenjenim na Španjo, priložiti svedočba izvora. Na podlagi tega certifikata se uvozeno blago v Španjo carini po minimalni tarifi. Pristojbina za legalizacijo vsake svedočbe je začasno določena na 2 peseta, t. j. Din 20, ter se plača v dinarjih.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Večni mesečni živinski sejmi na Rakeku. Kakor nam poročajo z Rakeka, nameravajo vpeljati istotam redne mesečne živinjske sejme. Ker je Rakek zadnja obmejna postaja in edino železniško prometno shodišče vseh okoliških krajev do Planine, se je splošno začelo, da bi se vršil stalno vsak mesec živinjski sejem v Rakeku. Osnutek semenjskega načrta ima sedaj vlada, katero se prosi, da toplo priporoča začetno delo občine Rakek ministrstvu poljoprivrede, katero naj bi izdatno pripomoglo do ureditve podrobnih načrtov in subvencij.

Nemški parlament odobril trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo. Državni zbor je končno veljavno sprejel zakonski načrt o provizorni trgovinski pogodbi med Nemčijo in Jugoslavijo.

Industrija.

Industrija špirta. Te dni se bo vršila konferenca predstavnikov ministrstva trgovine in industrije ter poljoprivrede in vode, na kateri se bo pretresalo vprašanje o nabavi sirovin za našo industrijo špirta. Predlogi, stavljeni na tej konferenci, se bodo predložili komitetu privredno-finančnemu ministrstvu, kateri bo dal tozadevni definitivni odlok.

Nemška industrija v inozemstvu. — Berlinska tovarna strojev in vagonov, »Linke-Hoffmanns-Werke« otvori v Alcali, v Španiji svojo podružnico, katera se bo bavila samo s popravo železniških vagonov.

Kriza italijanske industrije. Italijanska industr. preživlja neminljivo krizo. Neka milanska tovarna avtomobilov je morala ukiniti dva delavna dneva v tednu in odpuštili veliko število delavcev.

Svetovni proizvod petroleja. V letu 1921 se je proizvedla sledeča količina petroleja: Zedinjene države 469.639.000 galonov (galon 4.54 litrov), Meksika 195.064.000 galonov, Kanada 174.000 galonov, Indija 6.864.000 galonov, Egipt 1.181.000 galonov, Francoska 392.000 galonov, Algier 3000 galonov, Japonska 2.349.000 in Rumunija 466.000 galonov.

Denarstvo.

Postopanje s čeki, izdanih v inozemstvu. Na vprašanje, kako se ima postopati s čeki, izstavljenih v inozemstvu na domače banke, je odgovoril minister finančne sledeče: Banke naj ček, ki se glasi na gotov denar, po želji stranke izplačajo deloma, ali popolnoma v odpadajočem iznosu, v dinarjih. Isto velja za akreditivna pisma. Z izplačanim čekom more banka postopati kakor z ostalimi devizami.

Osiguranje valute za živino. V svrhu pravilnega tolmačenja čl. 16 pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami in na nekatera vprašanja ali se obveznost za osiguranje valute nanaša tudi na izvoženo živino, je izdalo ministrstvo financ pod Br. I. 4728 naredbo z dne 31. marca 1922, po kateri se ima osiguranje valute izvršiti tudi za živino, bodisi da se izvozi živa, bodisi da se izvozi v zaklanem stanju. Osiguranje valute po teh navodilih se ima začeti počenši z dne 16. aprila t. l.

Anglija tirja od nas obresti. Govori se, da bo angleška vlada v prihodnjih dneh pozvala našo vlado, naj plača obresti za med vojno v Angliji najeto posojilo, ki znaša 22 milijonov funtov.

Davki.

Priprave za izenačenje davkov. Generalna direkcija neposrednih davkov izdeluje načrt, kako bi se davki v celi državi izenačili.

Predpisi o pobiranju taks. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Ker se predpisi o pobiranju takse na vozila iz tar. postavke 100, zakona o taksah in pristojbinah še vedno neenako in pogrešno razlagajo, se po-

jasnjuje sledeče: Tarifna postavka 100, takse tarife predvideva dve vrsti taks in sicer: A) takso za prijavo, da ima kdo avtomobile, fajakerske vozove, vozove na vzmeteh (fedrih) in bicikle in B) letno takso za osebno uporabo avtomobilov in fajakerskih voz. I. vsake takse prosti so: a) vsi vozovi, ki niso na vzmeteh (fedrih); izvzemši vozila, ki jih omeja točka 20 čl. 49 taksnega in pristojbinskega pravilnika (glej pa spodaj pod IV!); b) vozovi na vzmeteh (kolesji, zapravljički i. sl.) in navadni dvokolesni vozovi (na vzmeteh za konjsko vprego), ako jih uporabljajo lastniki kjerkoli redoma tudi za prevažanje lastnih poljskih pridelkov; c) vozila pod b), ki so popolnoma nerabljava; d) nrtvaska vozila pogrebnih podjetij; e) vozila, ki služijo izključno za prevažanje materiala, oseb in orodja za gašenje požara; f) vozila, ki so posebej urejena za prevažanje sodavice; g) v točki 21 čl. 49 pravilnika navedena vozila; h) osebe, ki v državi izdelujejo vozila, katera podlegajo prijavi taksi, dokler se ta vozila nahajajo v skladišču in ako se ne uporabljajo za vožnjo. Te osebe pa so zavezane, takoj po izvršeni prodaji obvestiti pristojno policijsko (politično) oblastvo o prodaji in priobčiti ime, poklic in bivališče kupca. Kdor tega ne stori, se kaznuje po točk. 17, čl. 49 pravilnika. II. Prijavna taksa se plačuje za vsa vozila, navedena v tarif. postavki 100 taksnega zakona, ki niso po I takse prosta, torej tudi za takozvane koleslje, zapravljičke i. sl., kolikor niso po I b) takse prosti. — III. Letna taksa se plačuje 1. za avtomobile in 2. za fajakerske vozove, ki se uporabljajo zgolj za osebno potrebo. Letna taksa se ne plačuje za a) v čl. 49, točk. 3 taksnega in pristojbinskega pravilnika navedena vozila; b) za čisto tovrne avtomobile v vseh obratih, ako se z njimi prevažale tovari; c) za vozila podjetnikov, ki pogodbeno prevažajo pošto in poštne potnike. — IV. Taks po 2 Din za prijavo in taks po 5 Din za dovolilo so zavezana vozila na vzmeteh, ki se uporabljajo tudi ali izključno za prevažanje lastnih poljskih pridelkov in ostala vozila, ki niso navedena v tarif. postavki 100 samo tedaj, ako se morajo po policijskih predpisih prijavljati in se mora dobiti posebno dovolilo za obratovanje ali uporabo in ako ni v področju področnih oblastev predvidena večja taksa. Kjer dosedaj v Sloveniji ni takih policijskih predpisov, odpadeta obe taksi popolnoma. Z ozirom na to je delegacija ministrstva financ odredila: 1. Vsa vozila, ki po teh pojasnilih niso vsake takse prosta in še niso bila dosedaj prijavljena, ker so se smatrala po dosedanjih navodilih za takse prosta, se morajo prijaviti najkasneje do 20. aprila 1922 ob plačilu prijave takse. 2. Do ravno tega roka se mora donesti prijavnata taksa za vsa vozila, ki so bila sicer prijavljena, a se je izplačilo prijave takse odložilo radi dvomov o takсни obveznosti do nadaljne odredbe. 3. Do ravnotežnega roka se mora v primerih 1. in 2. plačati tudi letna taksa, ako ji podlega vozilo po zakonskih določbah. 4. Ako kaka stranka vzlic tem pojasnilom neopravičeno ugovarja takсни obveznosti, jo opozori, tak ugovor nima odločilne moči, pač pa ima stranka pravico, prosti za povračilo po njenem mnenju neavtemeljeno pobrano takso po čl. 133 taksnega in pristojbinskega pravilnika. Občinstvo in občinski uradi se v ostalem opozarjajo na razglas finančne delegacije št. B II 571 z 1. 1922, ki izide v najkrajšem času v Uradnem listu in bo vseboval tudi nekatere važne izpremembe, kar se tiče poslovanja občinskih uradov glede prijav.

Carina.

Centralna carinska blagajna na Rakeku se ukine in se spoji s 1. majem s centralno carinsko blagajno v Ljubljani. Delokrog centralne carinske blagajne v Ljubljani se s tem razširi tudi na carinarne v Rakeku, Kozarsah, Otoku in Hotedršici.

Naši carinski dohodki. Tekom letošnjega leta ima naša država na izvozni carini 270 milijonov in na uvozni carini 730 milijonov dohodkov, skupno torej 1 milijardo.

Promet.

Novi D-vlaki. Po sporazumu raznih pokrajinskih oblasti in železniških ti-

rekeji prične v kratkem promet z direktnimi inozemskimi brzovlaki in sicer na progah Beograd—Dunaj, Beograd—München, Beograd—Trst, Zagreb—Pešta—Dunaj—München in Osjek—Pešta—Praga. Vozni redi za vse te vlake so že izdelani. Načeloma bodo vlaki povsod imeli priključek na parnike.

Zavarovanje prtljage. Da bi se tudi na naših železnicah zavarovala prtljaga potnikov, kakor je to običajno v vseh zapadnih državah, je ministrstvo saobračaja izdelalo načrt ugovora z našimi zavarovalnimi, kakor tudi s češkimi zavarovalnimi družbami, da se jim poveri ta posel. Ta zavarovalna družba bi imela od dneva podpisa ugovora v dobi 6 mesecev izučiti železniško osebo, kako postopati z ročno prtljago. Po dogovoru bi se z malim denarjem zamoglo zavarovati vso prtljago, in v slučaju nedostanka bi se odškodnina izplačala zelo hitro.

Proga Grašac—Gospić dovršena. Iz ministrstva saobračaja javljajo, da je proga Grašac—Gospić izgotovljena. — Sredi meseca aprila se bo na isti začel reden javni promet. Proga je dolga 45 kilometrov.

Železniški sporazum z Grčijo. Konferenca naših in grških železniških ekspertov je dosegla v vseh vprašanih popolen sporazum. Odslej naprej se bodo izvajali za promet z Grčijo direktni vozniki listi, tako v osebne, kakor v tovarnem prometu.

Regulacija tarife češkoslovaško-jadranskega tovarnega prometa. Z nadaljnjo veljavnostjo izza dne 1. aprila 1922 do preklica ostanejo znižani za 20 % delni vozninski stavki odseke tablice B (tarifski odsek G na straneh 194 do 199) v »Provizorni železniški tovarni tarifi« (z dne 1. marca 1921.). Pri izračunavanju delnih vozninskih stavkov se zoakrožajo ulomki centesimov na cele centesime.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Dobava maziva, desk in žbljev za zaboje ter papirja. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na dan 2. maja t. l. ob 11. uri dopoldne v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu ofertalno licitacijo za dobavo maziva (mazilnega olja in masti), na dan 3. maja t. l. ob 11. uri dopoldne ravnotam ofertalno licitacijo glede dobave desk in žbljev za zaboje ter na dan 8. maja t. l. ob 11. uri dopoldne ravnotam ofertalno licitacijo glede dobave 5000 kg belega papirja. Predmetni oglasi so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Posiljanje tobaka iz Zedinjenih držav v Jugoslavijo prepovedano. Vsem poštanim uradom v Združenih državah je izdana naredba, po kateri se prepoveduje pošiljanje tobaka v Jugoslavijo, bodisi potom redne ali pakete pošte, razven po prehodnem posebnem dovoljenju finančnega ministra Zedinjenih držav.

Vojna odškodnina od Madžarske. — »Paster Lloyd« prinaša, da je reparacijska komisija v Parizu na svoji seji z dne 7. p. m. sklenila, da preda Madžarska imenu vojne odškodnine Jugoslaviji 6500 goveda, 3000 ovac in 3000 konjev, Italiji 6500 goveda, 17.000 prašičev; Grški 710 konjev. Način predaje in cene se bodo ugotovile pozneje. Število živine se je določilo po stvarnem položaju Madžarske in po potrebi oškodovanih držav.

Madžarska nam ponuja mesto živine denar. Madžarska vlada je vložila pri reparacijski komisiji prošnjo, naj ista spohuje pri naši vladi, da se ji dovoli mesto kontingenta živine, izplačati temu primeren znesek v gotovini.

»ABEKO«, društvo za izdelovanje otroških igrač in predmetov iz papirja mase v Gamelnah nad Ljubljano. Pomikanje industrije za izdelovanje igrač v Sloveniji je dalo društvu »Abeko« spodbudo, da je ustanovilo v Gamelnah nad Ljubljano industrijo za izdelovanje otroških igrač in drugih predmetov iz papirne mase. Podjetje je sicer še mlado, vendar se mu je posrečilo spraviti na trg izredno okusne in solidne izdelke. Tovarna »Abeko« že za-

posluje 20 delavcev in delavk, ki so vsi domačini ter pričakuje, da bo trgovstvo in občinstvo znalo ceniti to domače podjetje, ter se bo otrelo naziranja, da so iz tujine uvoženi izdelki boljši in cenejši. Kakovost kakor cene izdelkov podjetje »Abeko« zamorejo namreč že danes konkurirati z enakimi iz inozemstva importirani izdelki. Poleg otroških igračk bo izdelalo podjetje v najkrajšem času serijo raznovrstnih relief-medaljonov, tako kralja Aleksandra in kraljice Marije itd. po načrtih akademičnega kiparja Dolinarja ter izredno interesantne leteče zrakoplove. Trgovce opozarjamo, da tovarna »Abeko« zamore prevzeti tudi večja naročila. »Abeko«-izdelki so razstavljeni v izloženem oknu Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

Velike hladilnice v Trstu. Credito Generale v Trstu osnuje skupno z nekim parobrodskim društvom pod firmo »Frigoriferi Triestini« delniško družbo

z osnovno glavnico v znesku 1 milijona lir, ki se bo bavila s proizvodstvom umetnega ledu. Podjetje bo v stanu, da proizvaja dnevno 200 metričnih centov umetnega leda in da hladi 2000 m² celice, ki se bodo dajale tudi lahko vsako posamezno interesentom v najem. — Družba začne že v najkrajšem času z delom.

Tržna poročila.

Cene lesu. Hrast: prvovrstni hlodi 3800 K, slabše blago 2600 K, drugovrstni hlodi 1600 do 1100 K. Hrastovi hlodi za furnirje 3400 do 4600 K, najfinejši hrastov les 7000 do 8200 K, hrast za zrcalni rez 9000 do 13.000 K, izbrano hrastovo blago 13.000 do 17.000 K; hrastove deske do 5 cm debele 6000 do 8000 K, nad 5 cm pa 7000 do 8600 K, mehki les, rezano blago 1500 do 1700 K, tesan les 900 do 1100 K. — Bukev, hlo-

di brez grč 600 do 700 K; breza, hlodi za cveke 600 do 700 K; rudniško jamski les III. vrste 340 do 350 kron za 1 ku- bični meter. — Kstanjev les za tanin (čreslovino) 1 kg po 120 K. — Hrastovi železniški pragi komad 90 do 120 K.

Borza.

Beograd, devize: London 362.20, Pariz 739.40, Newyork 80.60, Zeneva 1566, Milan 424.20, Praga 164.70, Berlin 26.85, Dunaj 1.075, Sofija 54, Budimpe- šta 9.40.

Curih: Berlin 1.68, Newyork 5.15, London 22.64, Pariz 47.02, Milan 27.17, Praga 9.87, Budimpešta 0.60, Zagreb 1.55, Varšava 0.13, Dunaj 0.066, avstr. žig. krone 0.07.

Berlin: Italija 1621.95—1626.05, Lon- don 1354.30—1357.70, Newyork 306.88 do 307.64, Pariz 2801.45—2808.55, Švica 5967.50—5982.50, Dunaj 3.95½—3.99½

Praga 597.25—589.75, Budimpešta 35.70 do 35.80, Bukarešta 221, Zagreb 95, So- fija 207.70—208.10.

Pridatke za Nat. Reg. blagajne

kontrolne trakove, šekovne zvitke, barvo itd. dobavi ANTON RAVHEKAR, Ljubljana, Pred Jkofijo 20. Glavna zal. pridakov NRK.

Lesene žeblice za čevlje

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tacev pod Šmarno goro pri Ljubljani.

Samostojno žensko

pisarniško moč

z daljšo prakso

sprejme takoj

== Jos. Terpin & komp., Rakek. ==

Obvestilo.

P. n. odjemalce vlijudno obveščam, da vodim dosedanje tvrdo Schwab & Bizjak radi izstopa svojega bivšega družabnika go- spoda D. Bizjaka že od meseca maja lanskega leta popolnoma samostojno ter bo obstojala tvrdka za naprej samo pod imenom

Drago Schwab, Ljubljana.

Potrudil se bom i v nadalje cenj. odjemalce vsestransko zado- voljiti. K tvrdki spadajoči modni salon je pod spretnim vodstvom priznanega strokovnjaka g. Gombača, kateri si je pridobil z večletno prakso v inozemstvu vseh potrebnih zmožnosti.

Priporočam se za nadaljno naklonjenost

z vsem spoštovanjem

Drago Schwab
Ljubljana, Dvorski trg 3.

Uvoz in prodaja raznovrstnega ino- zemskega manufakturnega blaga.

A. & E. SKABERNE

LJUBLJANA

Posebni oddelek za pletenine, trikotažo in perilo.

Na drobno!

Na debelo!

Vse vrste usnja: boks, ševro, črni in barvani, prodaja trgovina usnja.

J. MARCHIOTTI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta šte. 30.

Pozor! Ne zamudite prilike

ter si nabavite obutev, katero Vam nudi v veliki izbiri po še starih ugodnih nizkih cenah, dokler zaloge ne poide

tvrdka

Ant. Krisper

Ljubljana, Mestni trg 26

Istotam se sprejme

šteparica

zgornjih delov.

KORANIT

asbestni škrlj za pokrivanje streh
najboljše sredstvo sedanjosti.

KORANIT je neomejeno trpežen.
KORANIT tehta na 1 m² samo 12 kg.
KORANIT ne odzebe in je nepremočljiv.
KORANIT sa ne lomi in ne trga, je elastičen.
KORANIT je popolnoma siguran proti ognju.
KORANITA vihar ne more odtrgati.
KORANIT - strehe ni treba popravljati.
KORANIT - streha je najcenejša, zato ker je
KORANIT - streha najbolj trpežna.

Vse pojasnila daje in proračune pošlje:

Fran Hočevar, Žirovnica-Moste
Gorenjsko.

Glavni zastopnik koranita za Slovenijo.

Brzjavlj: Hedžet

Telef. št. 75.

Manufakturna trgovina na veliko

Hedžet & Koritnik — Ljubljana

Franciškanova ulica 4